

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
RESPUBLIKA O‘RTA TIBBIYOT VA FARMASEVTIKA XODIMLARI
MALAKASINI OSHIRISH VA ULARNI IXTISOSLASHTIRISH MARKAZI**

«KELISHILDI»

Respublika o‘rta tibbiyot va
farmasevtika xodimlari
malakasini oshirish va ularni
ixtisoslashtirish markazi

Ilmiy xay’at raisi

M. M. M. kimova

M. M. M. kimova 2025 y.

« TASDIQLAYMAN»

Respublika o‘rta tibbiyot va
farmasevtika xodimlari malakasini
oshirish va ularni ixtisoslashtirish
markazi direktori

L.X. Musadjonova

«12» dekabr 2025y.

Bilimlar sohasi: Sog‘liqni saqlash

Rentgen laboranti

(sikl bo‘yicha ixtisoslashtirish guruhlariga uchun)

O‘QUV DASTURI

(216-kredit)

Toshkent – 2025 yil

TUZUVCHILAR:

O.D.Maxkamova RIPIATM Tibbiy radiologiya va funksional
diagnostika bo'limi mudiri va "Pediatrik radiologiya"
maktabi boshlig'i

L.X.Nosirova RIPIATM rentgenologiya bo'limi vrach-assistent

M.U.Muxsimova Respublika o'rta tibbiyot va farmasevtika xodimlar
malakasini oshirish va ixtisoslashtirish markazi
o'qituvchisi.

TAQRIZCHILAR:

M.A.Inagamova V.Voxidov nomli Respublika Ixtisoslashtirilgan
Xirurgiya Ilmiy Amaliy Tibbiyot Markazi,
rentgenologiya bo'limi shifokori

M.H.Xomidov Respublika o'rta tibbiyot va farmasevtika xodimlar
malakasini oshirish va ixtisoslashtirish markazi
Guliston filiali o'quv ishlari bo'yicha direktor
o'rinbosari

O'quv dasturi Respublika o'rta tibbiyot va farmasevtika xodimlari malakasini
oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazining pedagogik kengashida ko'rib
chiqildi va tasdiqlashga tavsiya etildi

« 9 » 12 2025.y.

Pedagogik kengash rasi

bayonnoma № 6

L.X.Musadjanova

O'quv dasturi direktorlar kengashida ko'rib chiqildi, muhokama qilindi,
tasdiqlashga tavsiya etildi.

« 12 » 12 2025.y.

bayonnoma № 5

1. Kirish

O‘zbekiston Respublikasida o‘rta tibbiyot xodimlarini tayyorlash, ixtisoslashtirish, tibbiyot muassasalarida hamshiralik ishini xalqaro andozalarga mos tarzda tashkil etish borasida zamonaviy tizim yaratilgan. Mazkur o‘quv dasturi O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi “Tibbiyot va farmatsevtika ta’limi va ilm-fani tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ- 4310-son va 2020 yil 7 apreldagi “Tibbiy-sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ 4666-sonli qarorlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 19 may 2021 yildagi “O‘zbekiston Respublikasida horijiy tillarni o‘rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari” PQ-5117 sonli qarori, O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli “Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish bo‘yicha meyoriy hujjatlarni yanada takomillashtirish to‘g‘risidagi” buyrug‘i O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 2024 yil 28 oktabr 333-sonli “O‘rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlarining malakasini oshirish va qayta tayyorlashga qo‘yiladigan Davlat talablari” ijrosini ta’minlash maqsadida ishlab chiqilgan. Dasturda o‘quv fanining mazmuni, uni o‘zlashtirish shakli va usullari mujassamlashtirilgan. Dastur mazmunida nazariy bilimlarni amaliy ko‘nikmalar orqali mustahkamlash va chuqur bilimlarni egallash alohida e‘tiborga olingan. “Rentgen laboranti” o‘quv dasturi yo‘nalishining o‘quv rejasi asosida tayyorlangan bo‘lib, hamshiralarni 216 kredit ixtisoslashtirish uchun mo‘ljallangan. Dastur fanlar modullariga ajratilgan bo‘lib: kasbiy rivojlanish modulida O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 2025 yil 15-avgustdagi “Korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha xodimlarning bilim va ko‘nikmalarini yanada oshirish haqida” 255-sonli buyrug‘i ijrosini bajarish maqsadida “Tibbiyot sohasida korrupsiyaning oldini olish”moduli kiritildi. Kasbiy rivojlanish moduli ma’naviy va siyosiy dunyoqarashlarini kengaytirishga qaratilgan yangiliklar, shuningdek, sog‘liqni saqlash tizimidagi islohatlar, tibbiyot sohasining ilm–fani va amaliyotining rivojlanishi tendensiyalari va yutuqlari, yangi texnika va texnologiyalari to‘g‘risida ma’lumotlar kiritilib, tibbiy ta’limda uzluksizligi va uzviyligini, fanlar va bo‘limlarni ketma-ketligini ta’minlangan holda tinglovchilarni mustaqil ishlashga va fikrlashga qaratilgan o‘quv materiallarini qamrab olgan. Dasturda davolash profilaktika muassasalarida rentgen xonasida faoliyat olib borishni rejalashtirayotgan o‘rta tibbiyot xodimlari lozim bo‘lgan yangi bilim va ko‘nikmalarni (bilishi mumkin, bilishi lozim, bajara olishi kerak va qaysi amaliy ko‘nikmalarni o‘zlashtirishi lozim) yetarli darajada o‘zlashtirishga qaratilgan materiallar taqdim etilgan.

1.1. Maqsad:

Davolash profilaktika muassasalarining rentgen xonasida faoliyat olib borishdagi bilimlarini zamonaviy, innovatsion, dalilarga asoslangan xalqaro ilmiy-amaliy ma’lumotlar bilan ularning malakaviy xarakteristikasiga mos holda o‘qitish. O‘qish natijasida o‘rta tibbiyot xodimlarining mavjud kompetensiyalarini takomillashtirish va kasbiy faoliyat uchun zarur yangi bilim va ko‘nikmalarni egallash. O‘rta tibbiyot xodimlarni har tomonlama yetuk, mutaxassisliklari bo‘yicha yetarli bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishlariga erishish, shu bilan bir qatorda ularga hamshiralik ishi mohiyati, uning sog‘liqni saqlash tizimidagi o‘ziga xosligi, normativ huquqiy hujjatlar bilan ishlash, aholiga sifatli tibbiy yordamini ko‘rsatish, bemor hayotiga xavf soluvchi holatlarda shoshilinch yordam ko‘rsatish, profilaktik tadbirlar majmuasini amalga oshirish bo‘yicha nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarni chuqurlashtirish va yangilash.

1.2. Vazifalar:

- Ixtisoslashtirish o‘quv jarayonini modulli tibbiy ta’lim tamoyili bo‘yicha, zamonaviy, innovatsion, isbotlangan tibbiyotga asoslangan xalqaro ilmiy-amaliy ma’lumotlarni davlat talablariga mos holda tuzilgan o‘quv dasturi bo‘yicha tizimli tashkillashtirish va amaliyotda sog‘liqni saqlash bo‘yicha asosiy qonunlarni, amaldagi me‘yoriy hujjatlarni hamshiralarning ish faoliyatida qo‘llay bilishni o‘rgatish;
- amaliyotda sog‘liqni saqlash bo‘yicha asosiy qonunlarni, amaldagi direktiv hujjatlarni ish faoliyatida qo‘llay bilishni o‘rgatish;

- aholi salomatligini qayta tiklash va yanada mustahkamlash, tibbiy yordamga muhtoj bemorlarni zamonaviy apparaturalarda tekshirishga tayyorlash, hozirgi kunda qo'llanilayotgan yangi tibbiy texnologiyalar to'g'risida ma'lumot berish;
- aholi o'rtasida tibbiy madaniyatni oshirish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish, profilaktik chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali ko'p tarqalgan kasalliklarni oldini olishga o'rgatish;
- etika va deontologiyaning zamonaviy jihatlarini shakllantirish;
- rentgenologik xizmatdagi yangiliklar bilan tanishtirish;
- rentgenologik tekshiruvlarga qo'yilgan yangi texnik va gigiyenik talablar bilan tanishtirish;
- zamonaviy rentgen apparatlari bilan tanishtirish;
- zamonaviy rentgen apparatlari bilan ishlash usullarini o'rgatish;
- rentgenologik tekshirishlarning alohida usullarini tanishtirish;
- zamonaviy apparatlar bilan ishlaganda texnika xavfsizligi qoidalariga qat'iy amal qilishni o'rgatish;
- bemorlarning turli a'zo hamda tizimlarini tekshirishda ularni joylash turlari bilan tanishtirish.

1.3. Ta'lim oluvchilar toifasi (kontingenti):

O'quv dasturi Respublika davolash profilaktika muassasalari turli yo'nalishlarida faoliyat olib borayotgan, keyinchalik rentgen bo'limlarida faoliyat olib borishni rejalashtirgan, tibbiyot kollejini "Davolash ishi", "Hamshiralik ishi" va "Akusherlik ishi" yo'nalishlari bo'yicha mutaxassisligini *tasdiqlovchi hujjati* bo'lgan o'rta tibbiyot xodimlari uchun mo'ljallangan.

1.4. O'quv dasturni o'zlashtira olish uchun zarur bo'lgan tinglovchi kompetensiyasi:

- tibbiy etika va deontologiyani amalda qo'llay oladigan, shaxslararo muloqot ko'nikmalari asoslarini tushungan yetuk mutaxassis bo'lishi;
- aholi salomatligini saqlash va ijtimoiy shart-sharoitlarni hisobga olgan holda o'z faoliyatini amalga oshirishi;
- rentgenologiya bo'yicha direktiv hujjatlarni o'rganish, meyoriy hujjatlarni yuritishni bilishi;
- rentgen laborantlarining huquqiy mas'uliyatlari, bemor huquqlari, roziligi, rad etishi, asosiy hayotiy ko'rsatkichlarni o'rganish;
- tibbiyot psixologiyasi va shaxslararo muloqot ko'nikmalarini o'rganish;
- rentgenologik tekshirishlarning asosiy usullarini qo'llay olish;
- bemorlarda zamonaviy apparatlar orqali turli tekshiruvlar o'tkazish;
- dozimetrlarning tuzilishi hamda rentgen xonalaridagi himoyalash tadbirlarini amalga oshirish;
- mutaxassisligi bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarga ega bo'lgan, uzluksiz o'z malakasini oshirish qobiliyatiga ega bo'lishi.

1.5. Dasturning dolzarbligi:

"Rentgen laboranti" yo'nalishi bo'yicha ixtisoslashtirishda hozirgi davr talablariga mos ravishda zamonaviy, malakali sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishni ta'minlaydi. Sog'liqni saqlash sohasida qabul qilingan me'yoriy hujjatlarni (O'zbekiston Respublikasining qonunlari, texnik reglamentlar, xalqaro va milliy standartlar, buyruqlar, tavsiyalar, terminologiya, xalqaro birliklar tizimlari, amaldagi xalqaro tasniflar), shuningdek, sifat va ish faoliyatini baholash uchun hujjatlardan foydalanish imkoniyati va yordamini ko'rsatish, ularning tarkibiy bo'linmalari faoliyatini tahlil qilish, zamonaviy tibbiy-tashkiliy va ijtimoiy-iqtisodiy texnologiyalarning aholiga tibbiy xizmat ko'rsatish va samaradorligini baholash. O'rta tibbiyot xodimlarining zararsizlantirish muolajalariga o'rgatish talab qilinadi. O'quv dasturining dolzarbligi amaliyotga asoslangan va muammolarga yo'naltirilgan yondoshuv asosida amaliy tibbiy yordamning zamonaviy ehtiyojlaridan kelib chiqib, o'quv materiallari va jarayonlar O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash tizimining va mutaxassislikning o'ziga xos kasbiy ehtiyojlariga qaratilgan.

1.6. Dastur hajmi: 216 kredit (kuniga 6 kredit, haftada 36 kredit).

1.7. O'qish shakli:

- kunduzgi - o'qish ishdan ajralgan holda

- on/offline, masofaviy - an'anaviy o'qish ishdan ajralgan/ ajralmagan holda.

1.8. Mashg'ulotlarni o'tish tartibi: Mashg'ulotlar O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi "Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish to'g'risidagi" 160-son buyrug'i va markazning ichki tartib-qoidalarini asosida rejalashtiriladi va amalga oshiriladi.

Mashg'ulotlar 9⁰⁰ da boshlanib, 13⁴⁰ da tamom bo'ladi. Tushlik - 30 daqiqa.

1.9. O'qish tugagandan so'ng beriladigan hujjat: o'quv kursni to'liq o'zlashtirgan va yakuniy attestatsiyani topshirgan tinglovchilarga "Rentgen laboranti" yo'nalishi bo'yicha 216 kredit ixtisoslashtirishdan o'tganligi haqida Davlat talablari namunasidagi sertifikat taqdim etiladi.

2. REJALASHTIRILAYOTGAN TA'LIM NATIJALARI:

2.1. Rejalashtirilayotgan ta'lim natijalaridan so'ng takomillashtirilishi (yangilanishi) lozim bo'lgan kasbiy kompetensiyalar:

- o'rta tibbiyot xodimining fikrlash, tahlil va sintez qilish, jamoa bilan ishlash, intizomlilik, boshlagan ishini mantiqiy yakuniga yetkazishga tayyorligini rivojlantiradi;
- o'z-o'zini baholash, to'g'ri qarorlarni qabul qilish, ona-bolalar sog'lig'ini saqlash va mustahkamlash doirasida, aholi orasida tibbiy madaniyat, sog'lom turmush tarzi, kasallik rivojlanishining oldini olish borasida profilaktik sanitariya targ'ibot tadbirlarni olib borish, sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarni keng tadbir etish;
- hamkasblar, hamshiralar va kichik tibbiy xodimlar, bemorlar va qarindoshlar bilan muloqotda tibbiy faoliyatning ahloqiy va deontologik jihatlarini amalga oshirishga tayyorligi va amalga oshirishi;
- kasalliklarni tashxislashda foydalaniladigan tibbiy va texnik jihozlar bilan ishlash, shaxsiy kompyuter texnologiyalari, turli manbalardan ma'lumot olish, global kompyuter tarmoqlarida ma'lumotlar bilan ishlash imkoniyati va istagi;
- kasbiy muammolarni hal qilishda zamonaviy axborot texnologiyalarining imkoniyatlaridan foydalanish;
- tibbiy-ijtimoiy va hamkorlik faoliyatini olib borish, kelishmovchiliklarni hal etish, hamkasabalar, patsiyentlar va ularning yaqinlari bilan to'g'ri muloqot qilishni;
- shoshilinch holatlarda birlamchi tezkor yordamni amalga oshirish, ko'nikmalarni mustahkamlash;
- dozimetriya to'g'risida tushunchani;
- dozimetr yordamida o'lchashlar o'tkazishni;
- doza quvvatini havoda, badan ustida va chuqurlikda baholashni;
- nurlanishning dozalarini;
- ish joylarda va boshqa xonalarda radiatsiyaning ruxsat etilgan darajasi to'g'risidagi tushunchalarni;
- rentgenologik xizmatlar faoliyatini olib borish bo'yicha asosiy (buyruqlar, qarorlar, ko'rsatmalar va h. k.) hujjatlarni;
- rentgenogrammaning texnik xossasini, sifatini baholashni;
- MRT, MSKT va KT ning tarixi, tibbiyotda qo'llanishi to'g'risida tushunchalarni;
- MRT, MSKT va KT xonalarini tuzilishiga qo'yilgan gigiyenik talablar to'g'risida tushunchalarni;
- apparatlarning tuzilishi va ishlash prinsipi to'g'risidagi tushunchalarini;
- rentgen bo'limiga oid bo'lgan gigiyenik talablarni;
- rentgenologik bo'limida ishlash tartib va qoidalarini;
- rentgen arxivi, rentgen laborantining huquq va vazifalarini;
- rentgen xonalarda ish joyini tashkil etishni;

- radioaktiv nurlar bilan ishlash jarayonida hamshiraga salbiy ta'siri, mexanik shikastlar, o'zini nurlardan himoya qilish moslamalaridan foydalanishni;
- xodimlar va bemorlarni nurlanishdan saqlash usullarini;
- MRT va KT xonalarini tuzilishiga qo'yilgan gigiyenik talablarni;
- MRT va KT apparatlariga bemorlarni tayyorlashni o'ziga xos qonun qoidalari va hususiyatlarini;
- MRT va KT apparatlari kompyuter orqali boshqarilishi va bemorlarni ro'yxatga olish tartib koidalari haqida tushunchalarini;
- bemorlarni MRT va KT apparatlariga yotqazish, topogrammani to'g'ri olishni;
- rentgen, MRT, KT, MSKT, UTT apparatlarni o'chirib yoqishni va bemorlarning turli a'zo hamda tizimlarini tekshirishda, ularni joylashni hamda hujjatlarini olib borish tartiblarini o'zlashtirishni;
- flyurografik plyonkaga fotoximiyaviy ishlov berishni o'rganish, hamda ularni tashkil etilishlarini o'zlashtirishni;
- fotolaboratoriyalarning tuzilishi va jihozlanishi;
- rentgen plyonkalarini ishlash uchun qo'llaniladigan eritmalarni tayyorlash;
- rentgen, hamda flyurografik plyonkalarni kimyoviy ishlash jarayonlarini o'zlashtirish;
- nur bilan davolashda hamshira texnika xavfsizligi qoidalari rioya qilishni;
- MRT va KT xonalardagi meyoriy hujjatlarini olib borishni.

3. DASTUR MAZMUNI

3.1. "Rentgen laboranti" 216 kredit ixtisoslashtirish kursi dasturi o'quv rejasi

№	Modul va mavzular nomi	Kredit	Auditoriya mashg'ulotlari		Attestatsiya
			Nazariy mashg'ulot	Amaliy mashg'ulot	
1.0	Kasbiy rivojlantirish moduli	54	32	22	
1.1	Modul: O'zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati. Tibbiyot sohasida korrupsiyaning oldini olish.	6	6	-	
1.2	Modul: Tibbiyotda raqamli texnologiyalar	6	2	4	
1.3	Modul: Xorijiy til	6	2	4	
1.4	Modul: Sog'liqni saqlash tizimidagi islohotlar va amaldagi meyoriy hujjatlar.	6	6	-	
1.5	Modul: Infeksion nazorat	6	4	2	
1.6	Modul: Shaxslar o'rtasidagi muloqat va tibbiy maslahat	6	4	2	
1.7	Modul Sog'lom turmush tarzini shakllantirish mezonlari. Jismoniy faollik	6	2	4	
1.8	Modul: Favqulodda vaziyatlar va hayot uchun xavfli holatlarda birinchi yordam ko'rsatish.	12	6	6	
2.0.	Mutaxassislik fani modullari	156	52	104	
2.1.	Modul: Rentgenologik xizmatning tashkil etilishi, rentgen xonasiga qo'yilgan texnik va gigiyenik talablar.	18	6	12	
2.2	Modul: Dozimetriya asoslari.	24	8	16	
2.3	Modul: Zamonaviy rentgen diagnostikasi.	30	10	20	

2.4	Modul: Fotolaboratoriya xonasining o'ziga xos xususiyatlari.	30	10	20	
2.5	Modul: Rentgen terapiya (anatomiya) asoslari.	30	10	20	
2.6	Modul: Magnit rezonans tomografiya va kompyuter tomografiyasiga bemorlarni tayyorlash.	24	8	16	
4.0	Yakuniy nazorat	6			6
5.0	Jami	216	84	126	6

“Rentgen laboranti” dasturi ixtisoslashtirish kursi o‘quv modullarining mazmuni

1.1.Modul. O‘zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati.Tibbiyot sohasida korrupsiyaning oldini olish. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning Oliy Majlis Qonunchilik palatasining Bosh vazir lavozimiga nomzodni ko‘rib chiqish va Vazirlar Mahkamasining yaqin va istiqbolga mo‘ljallangan Harakatlar dasturi muhokamasiga bag‘ishlangan yig‘ilishidagi nutqida belgilab berilgan. Sog‘liqni saqlash tizimidagi dasturlarni samarali va to‘liq amalga oshirishdagi asosiy vazifalar.O‘zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosatining asosiy ustuvor yo‘nalishlari. Yangi O‘zbekiston tibbiyoti-yangicha yondashuvlar asosida transformatsiya qilinayotgan tizim.Islohotlar markazida “Inson qadri uchun”degan ezgu tamoyil ustuvor.Yurtimizda aholiga ko‘rsatilayotgan tibbiy xizmatlar sifatini jahon standartlari darajasiga olib chiqish maqsadida halqaro tajribani chuqur o‘rganish va amaliyotga samarali tatbiq etish borasida olib borilayotgan ishlar. Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasida tibbiyotga doir ustuvor yo‘nalishlarning mazmun-mohiyati. “Aholi salomatligi-2030” milliy strategiyasining ustuvor yo‘nalishlari,vazifalari va asosiy indikatorlari. O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida shakllangan milliy qonunchilik tizimi, davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlari hamda sog‘liqni saqlash tizimida korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan amaliy chora-tadbirlar. Davlat siyosatining korrupsiyaga qarshi kurashishdagi asosiy yo‘nalishlari. Davlat boshqaruvi tizimini isloh qilish, davlat xizmatchilarining mas‘uliyatini oshirish, raqamlashtirish orqali inson omilini kamaytirish, ochiq ma‘lumotlar tizimini rivojlantirish va fuqarolik jamiyati institutlarining rolini kuchaytirish.

1.2.Modul Tibbiyotda raqamli texnologiyalar. Tibbiyot sohasida kompyuter texnologiyalaridan foydalanishdagi nazariy va amaliy bilimlarni egallash, tibbiy statistik ma‘lumotlarni to‘g‘ri tahlil qilish, tahlil qilingan natijalardan kelib chiqqan holda kasallikning oldini olish yoki davolash yo‘llarini aniqlash, axborot texnologiyalaridan foydalanish borasida asosiy amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lish. Internet tarmog‘ida ishlash, axborot qidirish va ulardan foydalanish, tibbiyot axborot tizimlari xususiyatlari, ma‘lumotlar bazasini tashkil etish, ekspert tizimlari va axborot xavfsizligi asoslarini bilishi kerak. **“Tibbiyot informatikasi asoslari” o‘quv fanini o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida:**

- tibbiyot informatikasi asoslari, tushunchalari va tasavvurlarining umumiyligi;
- axborot tushunchalari va turlari. Tibbiyot masalarini yechishda informatikaning o‘rni; hozirgi zamonda informatikaning o‘rni va roli, ma‘lumotlarni saqlash, qayta ishlash va uzatish

1.3. Modul. Xorijiy til. Ingliz tilini o‘qitishning maqsadi va vazifalari Tibbiyot xamshiralari ingliz tilini tanishtirish va tibbiyot soxasiga aloqadorligini tushuntirish xamda shu soxaga oid terminlarni o‘rganish. Ingliz tili alifbosidagi xarflar va asosiy qo‘llaniladigan terminlar. The verb “to be”, “to have” Introducing yourself. Tana a‘zolarining nomlanishi. Tibbiyotda ko‘p uchraydigan kassaliklar, kasallik belgilari xamda tibbiyot mutaxassislarining nomlarini ingliz tilidagi talaffuzini o‘rgatish. Tana a‘zolarining nomlanishi. Tibbiyotda ko‘p uchraydigan kassaliklar, kasallik belgilari xamda tibbiyot mutaxassislarining nomlarini ingliz tilidagi talaffuzini o‘rgatish. Ularni og‘zaki nutqda ishlatilishini amaliy mashqlar yordamida o‘rgatish va qo‘llash. Tibbiyot mutaxassislarining nomlarini ingliz tilidagi talaffuzini o‘rgatish. Ularni og‘zaki nutqda ishlatilishini amaliy mashqlar yordamida o‘rgatish va qo‘llash. Berilgan qo‘llanmalardan foydalangan xolda (At the doctor) mavzularida tinglovchilarni og‘zaki nutqini rivojlantirish

1.4. Modul. Sog‘liqni saqlash tizimidagi islohotlar va amaldagi me‘yoriy hujjatlar. Sog‘liqni saqlash tizimini Davlat dasturlari, sog‘liqni saqlash tizimi islohotlariga oid Prezident Farmonlari va

Vazirlar Mahkamasining qarorlari. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash tizimini isloh qilishni asosiy yo'nalishlari. Birlamchi tibbiy sanitariya yordamini isloh qilish. Onalik va bolalikni muhofaza qilish tizimini milliy modulini yaratish. Shoshilinch tibbiy yordamni samarali va to'liq tizimini yaratish. Aholiga ixtisoslashtirilgan tibbiy yordamni rivojlantirish. Ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan kasalliklarga qarshi kurashish chora-tadbirlarini takomillashtirish. Sog'liqni saqlash tizimida yangi davr. Tibbiyot kadrlarini tayyorlash tizimini takomillashtirish. Respublikada epidemiologik barqarorlikka erishish va uni ushlab turish. Davlat xususiy - sheriklik va tibbiyot turizmini rivojlantirish borasida islohotlarning mazmun mohiyati. Sog'liqni saqlash tizimini tashkil etishning yangi modeli va davlat tibbiy sug'urtasi mexanizmlarini Sirdaryo viloyatida joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi prezidentining qarori. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 noyabrdagi "Sog'liqni saqlash tizimini tashkil etishning yangi modeli va davlat tibbiy sug'urtasi mexanizmlari. Sog'liqni saqlash tizimini tashkil etishning yangi moduli va davlat tibbiy sug'urtasi mexanizmining huquqiy asoslari. Sog'liqni saqlash tizimidagi me'yoriy hujjatlar.

1.5. Modul. Infekcion nazorat. Infeksiya haqida tushuncha. Epidemiologiya asoslari. Infekcion nazorat, maqsad va vazifalari. Shifoxona ichi infeksiyalari profilaktikasi. SanQvaM -0342-17, SanQvaM- 0317-15. Sanitariya epidemiologiya sohasida qo'llaniladigan me'yoriy hujjatlar. Ularning maqsadi, aholi salomatligini saqlash, kasallanishlarning oldini olish, aholining sanitariya-epidemiologik osoyishtaligi sohasidagi munosabatlarni tartibga solish. Sanitariya qoida va me'yorlari bo'yicha ish olib borish. Tibbiy chiqindilarni yig'ish, saqlash va yo'q qilish. Karantin va o'ta havfli yuqumli kasalliklar haqida umumiy ma'lumotlar. Karantin va o'ta havfli yuqumli kasalliklar guruhiga kiruvchi kasalliklar, ularning profilaktikasi. O'ta havfli yuqumli kasalliklar aniqlanganda epidemiyaga qarshi chora-tadbirlar rejasi. OIV va OITS haqida tushuncha. Avariya holatlar haqida ma'lumot. Davolash profilaktika muassasalarida yuqumli kasalliklarning oldini olish va kamaytirishga qaratilgan profilaktika hamda epidemiyaga qarshi chora-tadbirlar o'tkazish. SanQvaM bo'yicha joriy va mukammal tozalash o'tkazish. Qo'llarga gigienik ishlov berish usullari, texnikasi va qo'llarni yuvish tartibi.

1.6. Modul. Shaxslar o'rtasidagi muloqot va tibbiy maslahat Jamiyat va bemorning salomatligi yo'lida halol mehnat qilish, har qanday sharoitda ham tibbiy yordam ko'rsatish. Bemorga diqqat e'tibor va g'amxo'rlik bilan munosabatda bo'lish va o'zining barcha xatti-harakatlarida yuksak insoniy qoidalarga rioya qilish. Jamoada, individual va turli guruhlarda shaxslararo muloqot madaniyati. Kasbning oliyjanob an'alarini saqlash. Zamonaviy tibbiyot amaliyotida sezilarli e'tibor tibbiyot xodimlarining kasbiy ko'nikmalariga, bemorlar bilan ularning gender va madaniy xususiyatlarini hisobga olgan holda muloqot qilish qobiliyatiga qaratilmoqda. Genderning salomatlikka ta'siri. Genderga sezgir tibbiy maslahat va aloqa to'g'risida tushuncha. Ichki madaniyat qoidalari, intizomga rioya qilish. Jamoat mulki tushunchasi va unga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish. Hamjihatlik va kollegiallik tuyg'ulariga rioya qilish. Neytral va xavfsiz muhitni yaratish. Salbiy munosabat va fikrlardan qochish. Tibbiy maslahatni hurmat va e'tibor bilan boshlash. Faol tinglash va empatiya. Tushunarli tildan foydalanish. Tibbiyot xodimining bemor bilan muloqot qilish qobiliyati. Muloqot ko'nikmalarining turlari va ularning bir-biri bilan o'zaro bog'liqligi. Tibbiy maslahatning asosiy tuzilishi va ko'nikmalarining o'zaro bog'liqligi. Tibbiy maslahatni tartiblashtirish. Noverbal tildan foydalanish. O'zaro tushunishga erishish: bemorning holatini inobatga olish. Samarali muloqotning xususiyatlari

1.7. Modul. Sog'lom turmush tarzini shakllantirish mezonlari. Jismoniy faollik. Sog'lom turmush tarzini tashkil etish asoslari. Sog'lom turmush tarzini shakllantirishda maqsadli guruhlar bilan ishlash. Atrof muhit va ekologik omillarning salomatlikka ta'siri, to'g'ri ovqatlanish prinsiplari, kun tartibini to'g'ri tashkil etish, jismoniy faollik va chiniqishning salomatlikdagi ahamiyati, zararli odatlarning organizmga ta'siri, tibbiy ko'riklarni tashkil etish va aholini jalb etish.

1.8. Modul. Favqulodda vaziyatlar va hayot uchun xavfli holatlarda birinchi yordam ko'rsatish. Favqulotda vaziyatlar haqida tushuncha. Favqulotda vaziyatlar tasnifi, uning turlari, kelib chiqish sabablari, manbalari. Jabrlanuvchilarni saralash tartibi. Tibbiy saralash (trijaj usuli) va

evakuatsiya qilish. Jabrlanuvchini ahvolini baholash, asosiy hayotiy ko'rsatkichlarni (nafas, puls, ong, AD) aniqlash. Birlamchi tekshiruv (ABC algoritmi). Bemor uchun zarur vaziyatni yaratish. Terminal holat. Terminal holat bosqichlari. Terminal holat bosqichlari. Klinik va biologik o'lim belgilari. CPR – yurak-o'pka reanimatsiyasining nazariy asoslari. Kattalar va bolalarda yurak massaji va sun'iy nafas berishni o'tkazish algoritmi. Tez tibbiy yordam chaqirish tartibi. Travmalar va o'tkir holatlarda birinchi yordam ko'rsatish tamoillari. Qon ketish turlari va jgut qo'yish. Sinish, chiqish, immobilizatsiya. Shok holati. Kuyish, cho'kish sovuq va issiqlik urishi. Transportirovka qoidalari.

2.1. Modul. Rentgenologik xizmatning tashkil etilishi, rentgen xonasiga qo'yilgan texnik va gigiyenik talablar. Rentgenologik xizmatni tarixi va tashkil etilishi. Rentgen nurlarining kashf etilish tarixi. Rentgen nurining xossalari. Zamonaviy tibbiyotda bemorlarga to'g'ri tashxis qo'yish. O'zbekistonda mehnatni muhofaza etishni tashkil etish. Texnika xavfsizligi bo'yicha tushuntirish ishlari. Sanitariya sohasi hamda texnika xavfsizligi qonunlarining buzilishi bo'yicha javobgarlik. Mexanik shikastlanish xavfidan saqlash. Elektr toki orqali jarohatlanishning oldini olish bo'yicha tadbiriy choralar ko'rish. Elektr toki bilan jarohatlanganda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish. Rentgen xonalarida ionlanuvchi nurdan saqlash choralari uyushtirish. Himoyalovchi vositalardan foydalanish. Xodimlar va tekshiriluvchi bemorlarni himoya qilish moslamalaridan foydalanish. Ionlanuvchi nurlarning biologik ta'siri to'g'risidagi tushuncha. Nurlarning biologik ta'sir etish xususiyatlari, birlamchi radiatsion-kimyoviy reaksiyalar. Ionlanuvchi nurlarning biologik ta'sirini o'ziga xos xususiyatlari. Nurning biologik natija berishiga ta'sir etadigan sabablar.

2.2. Modul. Dozimetriya asoslari. Dozimetriya to'g'risida tushuncha. Dozimetriyaning tuzilishi va asoslari, dozimetrik o'lchash usullari. Nurlanish dozalari. Doza quvvatini havoda, badan ustida va chuqurlikda baholash. Ish joylarda va boshqa xonalarda radiatsiyaning ruxsat etilgan darajasi to'g'risidagi tushunchalar. Xodimlar va bemorlarni nurlanishdan saqlash usullari. Rentgen tekshiruv kabinetining tarkibi. Rentgen xonasiga qo'yilgan talablar. Fotolaboratoriyaga qo'yilgan talablar. Boshqaruv pulti xonasida rentgen laborant rentgenografiya va rentgenoskopiyani maxsus boshqaruv pulti orqali amalga oshirish.

2.3. Modul. Zamonaviy rentgen diagnostikasi. Rentgen texnika asoslari. Zamonaviy rentgen diagnostika apparatlaridan foydalanish. Zamonaviy rentgen tekshiruv kabinetining tarkibi. Rentgen tekshiruv uskunalari turlari. Ko'tariluvchi stol - shtativlarning asosiy tarkibiy qismlari. Rentgen jihozlarining ishlatilishi bo'yicha turlari. Rentgen naychalari, ularning ishlash qoidalari, naychalarning tuzilishi va ularning tavsifi. Kenotronlar, ularning ishlatilishi, tuzilishi. Kassetalar, ularning turlari va tuzilishi.

2.4. Modul. Fotolaboratoriya xonasining o'ziga xos xususiyatlari. Fotolaboratoriya xonasini tashkil etishda SanMvaQga rioya qilgan holda tashkil etish va tuzilishi haqida tushunchalar. Fotolaboratoriyada ish jarayonini tashkil etish. Rentgenografiyada texnik talablar. Odam tanasi qismlarining o'rtacha hajmdagi o'lchamlari. Fotolaboratoriyaning jihozlanishi, rentgen apparatining turiga qarab jihozlanish va ish jarayonini tashkil etish. Rentgenografik plenka ishlab chiqarilishi, qadoqlanishi va uning o'lchamlari. Fotobuyumlarni densitometrik tavsifi. Rentgenografiya buyumini kimyoviy usulda bosqichma-bosqich ishlash usuli. Rentgen va fotobuyumlarni ishlash uchun kimyoviy vositalar, ularning sifatiga qo'yilgan talablar. Alohida moddalarni tarozida tortib o'lchash qoidalari. Tayyorlangan eritmalarni tozalash. Ba'zi eritmalarning saqlanish muddati va uni aniqlash. Kimyoviy moddalarni, hamda zahiradagi ishchi eritmalarni saqlash qoidalari. Tiklovchi eritmalarni tayyorlash va ishlatilish qoidalari. Oraliq yuvishlar, ularning turlari, hamda bajarilishi. Rentgen tasvirini qayd qilish. Qayd qiluvchi eritmalarni tayyorlash qoidasi. Qayd qiluvchi eritmalarning yaroqliligini aniqlash va ularning yaroqliligini uzaytirish usullari. Rentgenogrammani yuvish va quritish. Uning bajarilishi va tezlatish usullari. Quritgich shkafida ishlash.

2.5. Modul. Rentgen terapiya (anatomiya) asoslari. Anatomiya hamda rentgen anatomiya fanining mohiyati. Tayanch-harakat apparati. Tayanch-harakat apparati alohida qismlarining rentgen tasvirining o'ziga xos tomonlari. Anatomik terminologiyaning qisqacha asoslari.

Bemorlarni rentgenologik tekshirishdagi anatomo-fiziologik va rentgen anatomik asoslari. Rentgen xonalarida hamshiraning ish jarayoni. Umumiy rentgenologiya. Rentgen diagnostikaning asosiy usullaridan – rentgenoskopiya va rentgenografiya, ularning o‘ziga xos tomonlari, afzalligi hamda kamchiligi. Ko‘lankali tasvir – skialogiya to‘g‘risida nazariy tushunchalar. Tekshiriluvchi joyni rentgen nuri orqali tasvirining shakllanishi. Rentgenologik tekshirish tartibining fiziko-texnologik sharoitini aniqlaydigan omillar.

2.6. Modul. Magnit rezonans tomografiya va kompyuter tomografiyasiga bemorlarni tayyorlash. Magnit rezonans tomografiya va kompyuter tomografiyasi. MRT, KT, MSKT apparatida bemorlarni tekshirishdan o‘tkazish uchun kompyuterga ro‘yxatga olish, bemorlarni tekshiruv stoliga joylashtirish, topogrammani aniq olib borish.

Odam anatomiyasini bilgan holda, bemorlarni topogrammasini olish, tekshiruv stoliga to‘g‘ri yotqazish. Har bir organ va sistemalarni olishda beriladigan programmalarni to‘g‘ri tanlash. MRT, KT, MSKT apparatida tekshirishga ko‘rsatma va qarshi ko‘rsatmalar. Bemorga muolaja to‘g‘risida ma‘lumot berish. MRT, KT apparatlarida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan har qanday texnik nosozliklarni vaqtida bartaraf etish chora-tadbirlari.

4. DASTURNI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILY-PEDAGOGIK TA‘MINOTI

4.1. O‘quv bazalari: Respublika o‘rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi Shifokorlar ko‘chasi-2, 14-uy.

Amaliyot bazasi: davolash profilaktika muassasalari qoshidagi o‘quv bazalari.

4.2. Mashg‘ulotlarni o‘tkazish uchun zarur jihozlar ro‘yxati:

Klinik amaliy ko‘nikmalarni mustahkamlash trening o‘quv xonasi, mulyaj, fantom v.b jihozlar.

Mavzular bo‘yicha turli jadvallar, tasviriy ko‘rgazma va qo‘llanmalar,

Multimediali jamlanma: slaydlar to‘plami bo‘lgan rrt ko‘rinishli ma‘ruzalar SD diskda ko‘rgazma materiallar, ekran, videofilmlar. Fizioterapevtik muolajalar o‘tkazish jihozlari, multimedia jamlanmasi, o‘quv doska, flipchat, marker. Modullar bo‘yicha tavsiya qilinadigan o‘quv uslubiy hujjatlar, tarqatma materiallar, nazorat savollari, adabiyotlar elektron nushada saqlanadi.

4.3. ADABIYOTLAR RO‘YXATI

4.3.1. Qonunchilik va meyoriy-huquqiy hujjatlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi “Tibbiyot va farmatsevtika ta‘limi va ilm-fani tizimini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ- 4310-son qarori.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 7 apreldagi “Tibbiy sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va yanada uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ 4666-sonli qarori.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 18.12.2018 yil PQ 4063-sonli “Yuqumli bo‘lmagan kasalliklarning profilaktikasini, sog‘lom turmush tarzini qo‘llab-quvvatlash va aholining jismoniy faolligi darajasini oshirish chora- tadbirlari to‘g‘risida” gi Qarori.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 11 noyabr PF 4887-sonli “Aholining sog‘lom ovqatlanishi va jismoniy faolligini ta‘minlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risidagi” farmoni.

5. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli “Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish bo‘yicha meyoriy hujjatlarni yanada takomillashtirish to‘g‘risidagi” buyrug‘i.

6. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining meyoriy hujjatlari.

4.3.2 Tavsiya etilgan adabiyotlar:

1. Fayziyev X., Umarova R. “Odam a‘zolari rentgenografiyasi” Toshkent. 1988y.

2. Tuyjanov X. K. “Rentgen suratlar olish bo‘yicha qo‘llanma” Toshkent. 1979

3. Konovalov K.N., Korniyenko V.N., Ozerova V.I., Pronin I.N “Neyrorentgenologiya detskogo vozrasta”. M. Antidor, 2001g.

4. Xolin A.V. “Magnitno-rezonansnaya tomografiya pri zabolevaniyax sentralnoy nervnoy sistemi”. SPb: Gippokrat, 2000g.

5. Volodin N.N., Medvedev M.I., Gorbunov A.V. “Kompyuternaya tomografiya golovnogogo mozga u novorodjennix i detey rannego vozrasta” «Geotar-Med». Moskva, 2002g.
6. Zanchenko A. M., Polskiy O. G. “Kontrol radiatsionnoy bezopasnosti”. Pod. red. Vorbyeva YE. I. M. 1989g.
7. Kishkovskiy A.N., Tyutin L.A., Yemnovskaya G.A. “Atlas ukladok pri rentgenologicheskix issledovaniyax”. M., 1987g.
8. V.YE.Avakov “Rukovodstvo po okazaniyu pervoy neotlojnoj dovrachebnoy pomoshi” 2010g.
9. Y. Allayorov, Y. Tojiboyev “Favqulodda vaziyatlarda tez tibbiy yordam asoslari”.

4.3.3. Elektron ta’lim resurslari

O‘zR Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi – www.edu.uz

O‘zR Sog‘liqni saqlash vazirligi - www.minzdrav.uz

Meditinskiy katalog ROS-MEDIC <http://ros-medic.ru>-

5.YAKUNIY ATTESTATSIYA

5.1. Yakuniy attestatsiyaga kuyiladigan talablar

Yakuniy attestatsiya O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash Vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli buyrugi 3-ilovasidagi «Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish ta’lim muassasalarida tinglovchilarning kasbiy bilim va ko‘nikmalarini baholash to‘g‘risidagi Nizom» ga asosan o‘tkaziladi.